

Schijnbare verkeerdheden van minder gewicht; die door de publieke opinie dan ook niet zoo hard worden afgekeurd; en waar geen strafrechter of politie zich in mengen zal; maar die we toch voor God en onze consciëntie zeer wel weten dat niet mogen.

Het zijn zonden die volstrekt niet met één naam te noemen zijn, maar die zich elk oogenblik in ons leven verzoekend aan ons voordoen; zonden van kleine onwaarheid; zonden van kleine oneerlijkheid; zonden van kleine zelfzucht; zonden van kleine zinnelijkheid; zonden van kleine wankelmoedigheid; zonden van kleine liefdeloosheid; soms ook wel grotere afmetingen aannemende, maar die zich toch in het dagelijksch leven niet op breede paden verliezen.

Staan we nu tegenover deze zonden gewaard en wakende zooals we tegenover onzen vijand staan?

De Heere eischt van ons dat we tegen de zonden zullen strijden. Niet slechts dat we ze mijden, maar dat we er den strijd tegen aandoen, maar dat we bij manier van een schermutseling of van een spiegelgevecht, maar echt meenen. Een strijd zooals Paulus het uitdrukt, waarin tegenstand moet geboden ten bloede toe.

En vraagt ge, welke zonden de apostel daarbij op het oog heeft? Of hij bedoelt een strijd tegen gruwzame boosheden? Lees het dan maar in wat aan zijn vermaan voorafgaat. Neen, dan bedoelt hij juist «die zonde, die u lichtelijk omringt!» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt. Juist «die zonde, die u lichtelijk omringt!» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt. Juist «die zonde, die u lichtelijk omringt!» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt.

En nu is dit ons ongeluk, dat we van nature in steen van zulke zonden te haren en voor vijand te houden, er op voet van vrede mee leven; ze bij ons laten inwonen; er een soort verdrag mee aangaan; ja, wat het ergst en het slechtst is, er ons toe aangetrokken gevoelen.

Vergeet toch niet, met vergoeljing voor deze kleine zonden, met oogluiking voor deze gewone verkeerdheden, is het leven zooveel gemakkelijker. Ge spaart er u zooveel moeite en onangenaamheid door. Ge kunt met die soort zonden zooveel goedpraten, zooveel bedekken, zooveel door de maats laten gaan. Ge behoeft dan niet op alle slakken zout te leggen, en kunt u zooveel veroorloven, wat u anders ontzegd zou zijn.

De wereld ligt nu eenmaal in het booze, en in deze booze wereld is met een halve moraal zooveel verder te komen dan met de dege moraal van uw consciëntie, en de nog zooveel strengere moraal van Gods Woord.

En wat nog verder gaat, heel wat van deze kleine zonden trekken ons persoonlijk aan. Die soort zonden bedoelt ik, waarmee de mensch toegeeft aan zijn traagheid, aan zijn slordigheid, aan zijn ijdelheid, aan zijn zinnelijkheid en aan de inbeddingen van zijn eigen ik.

Dan toch wordt de zonde niet maar geduld, omdat tegenstaant van de zonde ons onaangenaamheden zou berokkenen, maar dan zoeken we zelfs zulk een zonde als onzen bondgenoot.

Van strijd is dan niet alleen geen sprake, maar we mogen zulk een zonde gaarne, en ze wordt door ons welkom geheeten, als een middel om aan onzen hartstocht, aan onze verkeerde neiging, aan onze zinnelijkheid of aan onzen wereldin te voldoen.

En dat, helaas, niet enkel onder hen die van verre staan; maar evenveel onder hen, die den naam des Heeren belijden.

Vergis u toch niet; met u te bekeeren, schudt ge volstrekt niet openen u oude natuur uit. Ja, voor zooveel ge met Christus door het geloof vereenigd zijt, voor zooveel haat ge de zonde, maar ook slechts voor zover.

En waar ge als belijder van den Heere zijn levenskracht nog buiten een deel van uw karakter en uw leven hebt gehouden, ligt ge voor dat deel van uw karakter en voor dat deel van uw leven, nog geheel en precies zoo in de natuurlijke verkeerdheid als eertijds.

Wel ontwaakte er in u dan een lust, om naar alle Gods geboden te leven, maar de kracht van elk geboefde slechts in zoverre hij u gehoorzaammakende genade, als ge door het geloof u met den Christus vereenigd hebt.

Doch nu komt dan ook het apostolisch woord u over zulk een toestand van uw hart en zulk een ligging van uw ziele, hard en scherp bestraffen, en u aanzeggen, dat ge misgaat en misdoet, zoolang ge niet juist ook tegen die zonde den strijd, den bittersten strijd, aanbindt.

En wie dat eens ondernam en aandorst, o, die merkt het wel spoedig bij ervaring, hoe juist zulk een strijd tegen die vergoeljkende zonde, voor het vleesch hard en voor het bloed boos is.

Strijden tegen eergerlijke, openbare, algemeen verfoede zonden is onvergelyklijk veel lichter; want die grove schrikkelijke zonden treden, o, zoo zelden voor ons in den vorm van een verzoeking, en veel meer in de gestalte van een aanwinsting. En als ge aangevochten wordt, dan strijdt ge vanzelf en in het wapen in uw hand er ge er om denikt.

Maar heel anders wordt het als we tegen verzoekende zonden den strijd hebben op te nemen; en vooral zoo die verzoekende zonden de huisvrienden van ons hart werden.

Dan toch grijpt breuke met zulk een zonde heel onze persoon, en heel onze levensgevoelens aan. Dan ligt er zooveel in het verleden, dat een koerde om onzen arm woude en ons terugkeer op het eenmaal ingeslagen pad belet.

Dan vallen we eer we het weten, en zijn verwonnen eer nog het denkbeeld van weerstand bij ons opkwam.

En vandaar dat zoo weinigen, ook onder de Christenen, dien harden strijd aandorsten, of ook waar ze dien aandorsten, volhielden.

En toch, het moet.

Gods Woord laat u geen uitweg, en voor niemand en voor niet één zonde geldt een verontschuldiging.

Heilig, heilig is de Heere, en Hij is te rein van oogen, dan dat Hij u kwade zou kunnen aanzien, zonder tegen uw ziele te toornen.

En daarom, vermag niet, en stel niet uit, maar neem ook gij dien strijd met ernst op, en bid om genade, om genade voor genade, om het zwaard niet af te leggen, eer ge uit dien strijd als verwinnaar weerkert.

Maar dan ook dien strijd bij de uitgangen uws harten begonnen.

Daar uit die vulle bron in ons komt het kwade voort. Van daar klimmen ze op in onze overleggingen, mengen ze zich in onze gedachten, sluipen ze in ons woord, gaan ze in onze ziel, en overmeesteren ze ons, eer we er op verdacht zijn.

Maar worden ze bij de eerste opwelling weerstaan; vinden ze u vaakzaam zoodra ze ook maar even den boezen kop uit het hart opsteken; en laat ge niet toe, dat ze ook maar een seconde in uw overleggingen post vatten, dan is haar kracht gebroken en uw kracht gesterkt.

U is genade geschied.

En Hij, uit wien die genade u toevloede, zal met en voor u strijden, en door Zijn ontferming is uw overwinning zeker.

KUYPER.

Amsterdam, 7 Sept. 1888.

De houding dit jaar door de Haagsche Synode aangenomen, toont, hoezeer het kwade beginsel in dit college allengs tot consequente ontwikkeling begint te komen.

Eertijds was dit college een log en loom lichaam. Er zat stuur noch vaart noch gang in. Het tobde en schommelde en slingerde her- en derwaarts. Niet-spreken en niets-doen was de leus zijner jevenswijze geworden.

Dit vond daarin zijn oorzaak, dat deze Synode, hoewel hiërarchisch in den wortel, toch het pit en de kracht miste, om haar eigen heilloos beginsel tot uiting te brengen.

Of liever het beginsel werkte wel door, want een beginsel werkt, ook al slaapt het, maar toch ontbrak er ten eenemale die bewuste liefde voor haar beginsel, die er de ontwikkeling van activeert.

Men was nog te nobel, men bezat nog te veel eergevoel, de billijkheden prikelden de consciëntie nog, en deswege schaamde men zich nog, om in een zich noemende Gereformeerde kerk met zekere geestdrift en doortastendheid voor zijn hiërarchischen geest uit te komen.

Maar thans is dit anders geworden.

Dank zij de gebeurtenissen der beide laatste jaren, heeft de Haagsche Synode thans aan alle edeler aandrifft het zwijgen opgelegd, alle schaamte van zich gedaan, en den droeven moed gegrepen om van nu voortaan, zich van haar zondig ideaal bewust, zonder schroom of aarzeling op de verwerkelijking van dit schuldige ideaal aan te sturen.

Tot dusverre bedoelde de geest, die in het Synodaal genootschap blaast, stil de oude Gereformeerde kerken te gebruiken, om den nieuwerwetischen tijdgeest onder het volk voort te planten, maar toch begreep men dat men een kerk niet openlijk en officieel van karakter kon doen veranderen, en liet alles blauw-blauw. Wel maakte men vrij baan voor het ongelooft en dwarsboomde het rechtzinnig element, maar den gevel van het huis liet men voor wat die was.

Het heette nog altoos de kerk van de Drie Formulieren van eenigheid. Een doode letter blijven moesten ze, maar toch bleven ze de wimpel van het schip.

Thans echter volgt de Synodale geest een andere tactiek.

Men maakt thans van zijn plannen geen geheim meer, en noch aan denouden wimpel noch aan de oude traditie stoort men zich.

Vandaar dat heel de strijd tegen het Modernisme plotseling door de Ethischen en Irenischen gestaakt is, en dat de Modernen omgekeerd over heel de linie het graven van hun mijnen opgaven, terwijl de Methodistische en Calvinistische elementen ponden watten besteld hebben, om zich en der gemeente in het oor te stoppen, en te doen alsof men niets merkt.

Immers, met openlijke aankondiging van zijn toelag, stuurt men thans recht op zijn doel af, en dat doel is, dat de kerk als kerk thans numero één in de schatting der «vogelen van allerlei pluimage» moet worden.

Of de eere Christi vertreden wordt, wel jammer, maar te overkomen. Of de Heilige Schrift aan de gemeente ontzinkt, wel een teleurstelling, maar geen levensgevaar. Of de belijdenis ontzinkt wordt, wel een streep door de rekening, maar geen zaak om er hartzeer over te hebben. Of tal van medebelijders mishandeld worden, wel niet zeer broederlijk noch Christelijk, maar een adlerating, gelijk de Geselschap het eens in ijsige koelheid uitdrukte, kan soms heilzaam werken. Slechts één ding is er, waar alles mee verloren zou zijn, bijaldien namelijk het kerkgenootschap als éénheid schade leed.

Aan dat Genootschap hangt meer dan aan de eere Christi, aan Gods Woord, aan der vaderen Belijdenis en aan de broederlijke liefde. Zonder dat Genootschap, als kerk betiteld, is men weg, met dat Genootschap, als kerk gedacht, is de toekomst verzekerd.

En daarom het kostte wat het kostte, die «kerk», die aanbiddelijke heiligheid, die rijke bezitster, die uitdeeler van miljoenen schats, moest gehandhaafd.

En nu dat maar gelukt is, en die «kerk» weer door den arm der Overheid en den stok van den politieagent gesteund wordt, nu haalt al wie den Synodalen geest indrinkt, weer ruimer adem. Nu geen nood!

In die schitterende gedachte van het één kerkgenootschap gaat thans ook aller liefde en aller geestdrift, aller actie en moedbe-toon op.

Naar beginselen vraagt niemand in dezen heiligen kring meer. Broeder Knappert en Broeder Gunning, Broeder Deetman en Broeder Berlage, Broeder Koch en Broeder Segers, het is alles verzoend.

Tot op 1886 bestond er tusschen deze heeren geloofsverschil.

Maar thans niet meer.

Want waar ze ook nog in uiteenloopen, ze hebben thans allen aan één gemeenschappelijk geloofsartikel gesmeed. Immers aan gelooven ze nu in de heilige Synodale, kwansuis nationale Genootschapskerk.

Het geloof in dit nieuw gesmeed artikel

beheerscht geheel hun zienwijs, bealst over aller houding, wijst een ieder in den kring zijn standpunt aan.

Zelfs het besef en gevoel van oneens te zijn weck. Men is het thans eens, en merkt aan aller oogopslag, dat het onderling verkeer tusschen Modernen, Groningers, Ethischen, Irenischen en would be Gereformeerden is teruggekeerd.

Wie maar meedoet is welkom. Welkom in den heiligen kring al wie voor deze Diana der Eleziërs offert.

Denk ook eens, de Overheid, het Grootboek, de Rechtbank, de Politie, Uilen-spiegel, het Handelsblad, kortom alles doet aan de bewierooking der één heilige Synodale, hiërarchische nationale kerk mee.

Verbeeld u dan ook eens, wat indruk het maakte, toen tengevolge van Dr. Van Ronkels volslagen mislukte campagne, in den hoogen kring van dit alleenzinnigmakend Genootschap de vraag aan de orde kwam, hoe de kerkregering met de kerkleer in overeenstemming te brengen.

Om van te gieren.

«Of wat dacht ge, dat we thans, op het hoogtepunt onzer glorie, nu heel de wereld op onze hand is, en de achtergebleven Gereformeerden niet meer klikken of kirren durven, dat we nu, u ten believe, het fundament van ons heilig huis zouden los-wrikken!»

Neen, dan zal men het dezen achtergebleven anders leeren.

Voor de lieden, die pal voor hun begin-sel stonden en den moed hunner overtuiging hadden, is men niet geweken. En nu zou men voor deze verslagenen uit den weg treden! Voor deze lieden, die in het hach-ligst oogenblik getoond hebben, dat ze zich desnoods alles gevallen laten! Voor deze parastrijders, die loopen gaan, als de eerste kogel door de lucht snort!

Neen, voorwaar, met wat element of richting men voortaan in deren Synodalen kring ook rekent, stellig met deze Gerefor-meerde «schutterij» niet meer.

Deze schutterij gebruikt het Synodalisme, als ze achter een veilige borstwering opge-steld, mee wil vuren op de mannen die de Doleantie aandorsten. Ook gebruikt men ze nog om een minder ontwaakt deel der gemeente zand in de oogen te strooien. Maar iets om haar doen of laten, zich aan haar storen, of zelfs luisteren naar haar ad-viezen, dat nooit meer.

Daarvoor is de tijd voorbij.

Praten, klagen, meesmuilen en morren mogen deze Gereformeerde «schutters» zooveel als ze willen, maar de Synode gaat zonder hen en buiten hen door.

Voor hen is alle Synodale respect in-geboet.

Ze hebben geen crediet meer.

En komt dan uit een anderen hoek Gun-ning met een voorstel aandragen, om de «kerk» weer presbyteriaal te maken, natu-urlijk, dan houdt men zich anders. Dan luistert men welstaanshalve. Ook phanta-sieën kunnen soms den geest bekoren.

Maar toch, dan herinnert ieder zich, dat het Gunning was die sprak. De weelde-rige denker. De man der utopieën. Die met zijn kaleidoskoop nu reeds een reeks van jaren allerlei schoone kleurverbin-dingen voor uw oog tooverde. En dies weet men, dat straks met een klein tikje aan den kaleidoskoop heel de zaak weer anders komt te staan.

Dus neemt niemand het in ernst op. Zijn voorstel is een episode, die straks uit heeft.

Een vertooning van ideeën, waarvan men weet dat ze bij Gunning zelf nooit verder dan ideeën komen zullen.

Gunning zet toch niet door. Hij is geen man van actie.

En zoo hoort men hem aan. Een oogen-blik gunt men zich het genot om onder den indruk zijner rijke taal te komen.

Tot het dan eindelijk lang genoeg is, en de Praeses voelt, dat men nu weer tot de zaken moet komen.

En dan wordt er gestemd, en gaat na-tuurlijk met zoogepd als algemeene stem-men heel dat phantastisch voorstel van de tafel.

Verbeeld u, een op en top hiërarchische Synode zou misvelijk en onnooel weg zich den presbyterialen strop om den hals halen.

Neen, dan heeft men zich een ander en een beter ideaal gekozen, dat uit Doetin-chem naar Utrecht toog, en daar allengs pasklaar is gemaakt.

Wat men doen zal is dit.

Men zal de Modernen rustig laten uit-sterven.

Men zal de Groningers, ze al beduime-lend, ongemerkt in Ethischen van de linkerzij omtoveren.

De Gereformeerde «schutterij», die nog achterbleef, zal men door het Neo-Kohli-brugianisme tot een lijdelijke massa son-der verkracht of pit laten verweken.

En dan zal men niet de kerkregering naar de kerkleer, maar heel omgekeerd de kerkleer naar de kerkregering veranderen.

Dan gaan eindelijk, eindelijk die gehate Drie Formulieren van eenigheid weg.

En dan komt er een herziene Confessie. Een net met achtduims mazen, waar alle visch door kan zwemmen.

En dan zal eindelijk de triomf volkomen zijn.

De nederlaag van Dordt ganschelijk ge-wroken, en heel de zuurdeesem van Paulus, van Augustinus, van Calvijn onherroepelijk uitgezuiverd.

Lezer, wat dunkt u van zoo verbijsterd ideaal?

Door de Synode der Chr. Geref. kerk, te Assen vergaderd, is aan de voorloopige Synode der Ned. Geref. kerken te Utrecht, in juli samgekomen, dit navolgend schrij-ven gericht:

SYNODE
DER
CHRIST. GEF. KERK.
Vergaderd te Assen,
Augustus 1888.

Met één Bijlage.

AAN

DE VOORLOOPIGE SYNODE
DER NED. GEF. KERKEN.

Gefielde Broeders in onzen Heere Jesus Christus,

De Synode der Christ. Ger. Kerk in Neder-land, welke den 14 Aug. j.l. te Assen hare vergaderingen opende, heeft met levendige belangstelling kennis genomen van het broederlijk en liefdevol schrijven, door de Voorloopige Synode van Ned. Ger. Kerken te Utrecht tot haar gericht.

Met gespannen verwachting werd deze Synode door heel de Christ. Ger. Kerk te gemoet gezien en verbeeld Van het oogenblik af, dat in 1886 de reformatie der Kerken door U werd ter hand genomen, waren ons aller oogen met meer dan gewone belangstelling op Uwe worsteling geslagen. Uwe geschiedenis in de laatste twee jaren hebben we niet slechts uit de verte aanschouw, maar ook als gold het ons zelve, ten deele mede doordleef. En toen Gij, terstond nadat Uwe Kerken aan den valschen band van het Ned. Herv. Genootschap ontkomen waren, krachtig op vereeniging van alle Gereformeerden in den lande begont aan te dringen en pogingen daartoe aan te wenden, toen heeft dat plichtveraan en dat broederwoord niet slechts gesproken tot aller consciëntie, maar gaf het uitdrukking ook aan eene bede, die ons op den bodem der ziele lag.

Het vraagstuk der vereeniging werd dan ook door heel onze Kerk heen op alle mindere en meerdere vergaderingen aan de orde gesteld. De vraag, welke ons hier werd voorgelegd, deed tal van belangrijke zaken wijken. Het machtig en aangrijpend woord, dat Gij in Uw schrijven tot ons desdt uitgaan, heeft de plicht-matigheid der vereeniging ons nog sterker op de ziel gebonden. En de Synode, onder deze indrukken samgekomen, heeft de desbetref-fende voorstellen der provincien het eerst en vóór alle andere zaken in behandeling genomen.

Hoe kon het ook anders, Broeders? Toen de Vaders der scheiding van 1834 in geho-orzaamheid aan Gods Woord en in overeenstem-ming met onze Belijdenis (art. 27-29) de ge-meenschap verbraken met het Ned. Herv. Kerkgenootschap, bleven zij een innigen band aan de achterblijvende Broeders gevoelen en volhardden zij in het streven naar kerkelijke eenheid van alle Gereformeerde belijders in ons vaderland. Door één hunner wordt in de Toespraak en Uitsluiting aan de geloovigen en waer Gereformeerden uitdrukkelijk verklaard: «Wij hebben ons gescheiden, geliefde Land- en Geloofsgenooten, niet van de ware Gere-formeerde Kerk, noch van de ware Gerefor-meerden; integendeel reiken wij die alle bij dezen de broederhand en verzoeken de hunne terug, om te onderhouden de gemeenschap der heiligen, vereenigd door één geloof, door één doop en door één Geest.»

De scheiding van 1834 beoogde juist de openbaring en herstelling der kerkelijke eenheid. Zij had ten doel om de Gereformeerde belijders, die in het Genoot-schap slechts als een partij konden optreden, kerkelijk weer bijeen te brengen en samen te doen leven.

Wij erkennen, het gescheiden leven sedert 1834 van broeders uit éénzelfde huis droeg het ernstig gevaar in zich, om ons van elkan-der te vervreemden. Harde woorden werden menigmaal tusschen ons gewisseld. In den ker-kelijken strijd stonden wij soms scherp tegen-over elkaar. Wij belijden het met schaamte des aangezichts, dat wij niet altijd in den geest der liefde en des ootmoeds tot getrouwe-heid U hebben vermaand en tot den strijd U hebben aangespoord. Met schuldbelijdenis en in droefenis des harten spreken wij het voor U uit, dat ons voorbeeld, helaas! lang niet altijd U bekoren en tot navolging U nopen kon.

Des te meer danken wij het onzen God, dat Hij onder die wrijving en boting in Uw en ons binnenste het gevoel der broederschap en der liefde heeft bewaard. Het is alleen aan Zijne genade en aan Zijne goede gunste over ons land en volk toe te schrijven, dat dit be-sat onzer geestelijke eenheid in Christus en onzer historische verwantschap voor verster-ving is behoeft en telkens weer krachtig tot ontwakning is gekomen. Ja, de strijd zelf, waarin wij dikwijls tegenover elkaar gewikkeld wer-den, was een bewijs, dat wij gevoelden bijeen te behooren en van elkander niet mochten afslaan, voordat we ook kerkelijk weer samen wendeiden in de paden des rechts. In het toornen zelf werd de hechtheid van den band der liefde openbaar.

Wilt daaraan dan afleiden, Broeders, hoe ons aller oog en hart naar U werd heengegetrokken, toen het in 1886 door de ontfermingen onzes Gods tot een vernieuwde breuke met het Ned. Herv. Kerkgenootschap kwam. Zeker, wij kunnen, maar wij willen het U ook niet verheilen, er was van den aanvang af verschil in beoordeeling over de wijze, waarop de reformatie door U werd ter hand genomen. Gevoelens, meeningen en gedachten liepen onder ons verre uiteen. Maar de reformati-sche beweging zelf, die in 1836 uitbrak tot bevrijding der Gereformeerde belijders uit een onchristelijk kerkverband, werd door allen als een heuglijk verschijnsel, als een tweede schei-ding, als een werk van Gods trouw en barm-hertigheid begreep. De bede, heel de geschie-denissen onzer scheiding door, uit duizenden ha-ten ten hemel gezonden: «Brenge, Heer, al uw gevangenen weder!», scheen hare verhooring nabij; en de hope werd bij velen verlevendigd, dat broeders weer zouden samenwonen in eenigheid des geestes.

Met U toch zijn wij vast overtuigd, dat een-heid van Schrift en Belijdenis, van Kerkenorde en Liturgie, van oorsprong en taal, naar het Woord Gods, eenheid van kerkelijk leven ook eischt. Ons is met U de overtuiging gemeen, dat alle gescheiden leven tusschen zonen van hetzelfde huis als zonde geoordeeld is voor God, en dat wij daarom wederzijds niet rusten mogen, eer datgene wat ons vereent, getruin-feerd heeft over wat ons scheidt.

Het is dan alsoo, geliefde Broeders, dat wij onder den indruk onzer hooge verantwoor-delijkheid voor God en Zijne heilige gemeente de poging om tot vereeniging te komen, welke Gij thans als Synode ons voorstelt, niet alleen met blijdschap hebben opgemerkt, maar ook in ernstige overweging genomen. En al werden nu ook op onze vergadering gewichtige be-zwaren te berde gebracht, die niet naar zoo plotseling uit den weg kunnen worden ge-ruimd, toch trad niemand op, die ook maar met één enkel woord de noodzakelijkheid en

de plichtmatigheid der vereeniging bestreed. Zelfs werd Uw voorslag, om eene Deputatie te benoemen, met algemeene stemmen aange-nomen; echter hebben wij ons de vrijheid veroorloofd, om het door U voorgestelde vijf-tal tot een achtal uittebreiden. En zoo is het ons thans tot groote vreugde, U te kunnen mededeelen, dat de Broeders J. van Andel, H. Bavink, H. Beuker, H. de Cock, W. H. Gispens, J. van der Linden, A. Littooy en D. K. Wielenga door de groote meerderheid der vergadering zijn aangewezen om met de vijf Deputaten Uwerzijds en met wie aan dezen mochten worden toegevoegd, over de vereeni-ging in onderhandeling te treden en indien mogelijk eene Acte van ineenameling te ont-werpen.

Echter kon de Synode daarbij zich niet ge-heel en al plaatsen op den grondslag, die van de officieuze samensprekingen vroeger met H. H. Docenten der Theol. School gehouden, door U werd overgenomen, en tot onderstelling en uitgangspunt voor de samenkomsten der thans heiderzijds benoemde Deputaten werd voorge-steld. Immers was in dien grondslag ook de volledige intrekking en afschaffing van het Re-glement van 1869 opgenomen en zonder verdere redeneering van te voren vastgesteld. En of-schoon nu tegen den inhoud van dat Reglement ook binnen onzen eigen kring zeer ernstige bedenkingen bestaan, oordeelde de Synode, dat het niet aanging, dat zij nu reeds princi-pieel tot de intrekking van de erkenning onzer Kerk door den Staat besloot.

Voorts werden op de Synode door onder-scheidene afgevaardigden nog twee andere voor de vereeniging allerbelangrijkste zaken ter sprake gebracht, nl. de verhouding waarin de Ned. Ger. Kerken zich achten te staan tot de plaatselijke Gemeenten van het Ned. Herv. Kerkgenootschap en tot alle leden, die met de reformatie niet medegaan; benevens de be-trekking die er dient te bestaan tusschen de Kerk en die Inrichting, aan welke zij de op-leiding harer dienaren toebetrouwt. Na lang-durende beraadslaging nam de Synode in deze materie een tweetal besluiten, welke wij niet dat in zake het Reglement van 1869 in de hiearaan toegevoegde Bijlage ter Uwer kennisse brengen, en die aan de Deputaten van de samenkomst met de afgevaardigden Uwerzijds als het oordeel der Synode worden medege-geven.

Wij erkennen, dat wij hiermede Uw voor-slag, gelijk hij daar lag, niet hebben aange-nomen. De lijn, waarop wij ons bewegen, is eenigszins anders getrokken, dan door U werd voorgesteld. Toch is de richting, waarin wij wenschen te gaan, geen andere dan naar U en naar alle Gereformeerden in den lande heen. En wij vertrouwen daarom, dat de wi-ziging in dezen grondslag der samenspreking, die wij aanbrachten, geen beletsel zij voor de samenkomst der Deputaten en geene verhin-dering voor hun gewichtigst arbeid.

Het mag ons niet verwonderen, Broeders, dat een gescheiden leven en een enigszins verschillende ontwikkelingsgang van meer dan vijftig jaren, hindernissen op onzen weg heeft gelegd, die alleen met ernstigen wil en met een hart, dat van liefde tot de broeders en van begeerte naar vereeniging brandt, kunnen verwijderd worden. Maar wat hebben die en-kele tientallen van jaren te beduiden tegen-over die machtige historie, welke in vorige eeuwen ons en U gemeenschappelijk is; en wat betekenen de enkele punten van verschil tegenover die kostbare en heerlijke erfenis, welke met het bloed onzer gemeenschappelijke Martelaren uit het Woord Gods is veroverd en door onze zelfde Vaders ons ter bewaring en vermeerdering is nagelaten?

Gedenkende aan onze geestelijke eenheid in Christus Jezus, het Hoofd der Gemeente; lettende op die schatten en goederen, welke wij bezitten in gemeenschap met elkander; en ziende in het gebod dat de Heere in Zijn Woord ons voorhoudt, worden wij versterkt in de vastheid der hope, dat de Geest der liefde en des vredes ons ook tot eenigheid des gees-ten leiden zal. Wij hebben geen grotere schuld dan die der liefde tegenover elkander. Christus, ons gemeenschappelijk Hoofd, die ons kocht met Zijn bloed, gaf ons aan, be-stemde ons voor elkaar. En nooit worden Satan de cere, der wereld, de vreugde ver-schaft, dat kinderen van denzelfden Vader en zonen van éénzelfde huis in nijd en twisten hun krachten verteren, en smaadheid aandoen aan de éénheid, die, gelijk tusschen den Vader en den Zoon, alzoo tusschen Hem en de Zijnen bestaat.

En hiermede, geliefde Broeders, dragen wij U en onszelven op aan de barmhartigheden van onzen grooten Hoofdpiester, met de bede, dat Uwe en Onze Synode, één geworden uit twee, het Amen hooren late op het woord van Christus onzen Heere: Vader, Ik wil, dat zij allen één zijn, gelijk wij Gij in Mij en Ik in U.

De Synode der Christ. Geref. Kerk te Assen. Namens deszelve: W. H. GISPENS, Praesid. H. BEUKER, Vice-Praesid. W. DOORN, Eerste Scriba. J. WISTENHUIS, Tweede Scriba. Assen, 24 Aug. 1888.

BIJLAGE.

Besluit I.

De Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, ofschoon niet willende verdedigen het Reglement van 1869, tegen welks inhoud ook binnen onzen kring ernstige bedenkingen be-staan;

overwegende, dat er verschillende bezwaren zijn, waarom zij niet voetstoots de erkenning der Christelijke Gereformeerde Kerk als één geheel van Kerken door de Regering kan prijsgenven;

daagt aan de eventueel te benoemen depu-taten onzerzijds op, om die bezwaren met de deputaten der Voorloopige Synode te Utrecht te bespreken en te pogen om tot overeenstem-ming te komen, ten einde eene volgende Synode daarover dan nader oordeele.

Besluit II.

Overwegende, dat de Ned. Geref. Kerken in Belijdenis, Kerkenordening en Liturgie volko-men met ons overeenstemmen, zijn wij tot vereeniging met dero Kerken ten volle bereid, wanneer zij, wat dit eerste punt van behande-ling betreft, slechts het navolgende verklaren: 1°. Dat zij (de Doleerenden) in gehoorzaam-heid aan 's Heeren Woord en in overeenstem-ming met art. 27-29 onzer Belijdenis, met het Ned. Herv. Kerkgenootschap, zooals het sedert 1816 met zijne organisatie, besturen en reglementen bestaat, volkomen gebroken hebben.

2°. Dat zij de afscheiding van gemeid ge-nootschap, zooals ze in 1834 plaats had, er-kennen als geschied te zijn in gehoorzaamheid aan en in overeenstemming met Gods Woord,

en daarmede der Chr. Ger. Kerk het lichaam 3°. Dat zij ken inschrijven instemming en onderwer loofd hebben 4°. Dat zij nemen, dan met de Syno 5°. Dat zij ganiseeren, Gemeente be raad en Gel Gereformeerde

De Synod beginsel voor eigene inziel hebbe.

Voor dit opneming waarvan ge dit stuk de vertolkt, of of wel, dat juist was, d gedachte pi dat deze ve

Wat in d aan het licl

Na de p werden we lei brieven stukken, di overwogen.

Voor zo stemmigen uiteraard d stoots aan.

Voor zo waaroorleed, geoorloofd, stukken te de Synode tieke interp A. of B. b aan Utrecht voorgelegd.

Daarom een korte r

Ons wor der Assensz wetttigeoper maar slecht

Nu wete nomen is landsche Sy tige openba het meervo dit, bij de legt, eische

Toen der voorstel va in het enke dwong ze gewicht te hoe een ve een zetten andere opv tende.

Als de S zijn wettij hangt de vi tendenz in het begrip uitsluitend i één volksve dit zeggen zijn de wett

Dan legt ligt er in.